

مطالعه تطبیقی تفسیر قانون اساسی (مجموعه مقالات)

گزیده و ترجمه:

محمد حسین جعفری، فائز عامری، احمد مرکز مالگیری،

لیلی منفرد، حسین ذبیحی، حسن وکیلان

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه : جعفری، محمدحسین،
 عنوان و نام پدیدآور : مطالعه تطبیقی تفسیر قانون اساسی (مجموعه مقالات) /
 گردآورنده و ترجمه محمدحسین جعفری... [و دیگران].
 مشخصات نشر : تهران: مجد، ۱۳۹۵.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۷۵۹-۰
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 موضوع : حقوق اساسی -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
 موضوع : حقوق اساسی -- مطالعات تطبیقی
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۵ عم ۷/ک۳۱۶۵
 رده بندی دیویی : ۳۴۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۵۵۶۰۳۹

هزینه تکثیر: اصل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
 موارد تخلف را به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

مطالعه تطبیقی تفسیر قانون اساسی (مجموعه مقالات)

گزیده و ترجمه محمدحسین جعفری، فائزه عامری، احمد مرکزالمیری،

لیدر منفرد حسین نیم‌لو، حسن وکیلان

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۶ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصراً «مجد» است.

دفتر مرکزی: مجد

تهران، میدان انقلاب تقاطع خیابان منیری جاوید و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۷ طبقه پنجم

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۱۲۰۷۸ - ۶۶۴۶۳۳۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۷۵۹-۰

ISBN: 978-600-193-759-0

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تعزیرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۶۶۴۹۹۸

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (منیری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۱۱، تلفن: ۶۶۴۸۱۸۷۴

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۰۲۱۶۶۴۹۰۹۹۸

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می‌شود.

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۹.....	اصول تعبیر قانون اساسی / انجمن قانون اساسی
۲۳.....	حقوق اساسی و تفسیر / فیلیپ بوبیت
۴۷.....	ایالات متحده آمریکا: مکتب التقاطی در خدمت عملگرایی / مارک تاشنت
	مقایسه روش‌ها / فلسفه‌های تفسیری قانون اساسی در کشورهای منتخب /
۱۲۹.....	جعفری گل‌دورشی
۱۷۵.....	شیوه‌های تفسیری قانون اساسی / کریگ آر. دوکت

مقدمه

همچون دیگر متون حاوی مفاهیم کلی و بعضاً مبهم و جدلی، متن قانون اساسی نیز در معرض انواع و اقسام تعبیر و تفاسیر و برداشتها قرار می‌گیرد. به همین دلیل است که علم تفسیر قانون اساسی، از قدمت و اهمیتی هم‌پایه و هم‌شأن بیدایش قانون اساسی مدون در دنیای مدرن برخوردار است. تفسیر قانون اساسی در پرتو مکاتب و رویکردهای متعدد، با ابزارها و روش‌هایی متنوع، معانی برداشته‌ای مختلفی را برای جامعه سیاسی، و به‌طور خاص قضات، به ارمغان می‌آورد. اما بیش از این، نظریه‌های تفسیری واجد اهمیت فراوان در برگزیدن هر یک از رویکردها و به‌کار گرفتن هر یک از ابزارهای تفسیری، از جمله در تفسیر قانون اساسی است. بی‌تردید، در هر تفسیر و تعبیری از قانون اساسی، اصول مسلم بر تفسیر قانون اساسی، واجد جایگاهی بسزا و قابل توجه‌اند. علاوه بر این‌ها، از آنجا که قانون اساسی در نظام حقوق اساسی به‌عنوان قانون عالی به‌رسمیت شناخته می‌شود، و قوانین عادی و دیگر مقررات باید با آن سازگار باشند، تفسیر بند بند قانون اساسی از حساسیت و ظرافت خاصی برخوردار است.

در این نوشتار، پنج مقاله از صاحب‌نظران تفسیر قانون اساسی گردآوری و ترجمه شده است. در مقاله نخست، اصول تفسیر قانون اساسی، همان اصول تفسیر قانون موضوعه یا تفسیر قضایی فرض شده و هفت بررسی اصلی تصمیم‌گیری قضایی به این شرح تفکیک و توضیح داده شده است: متنی، تاریخی، کارکردی، دکترینی، محتاطانه، برابری‌خواهانه و طبیعی. همچنین اصولی برای تفسیر یا تعبیر قانون اساسی آمریکا استخراج شده است.

در مقاله دوم این مجموعه، تفسیر قانون اساسی از دو منظر مورد توجه قرار گرفته است: اعمال قانون اساسی توسط مقامات رسمی حکومتی، و تحلیل آن

توسط مفسران دانشگاهی. سپس شش گونه (مشابه با طبقه‌بندی مقاله نخست) به‌عنوان الگوی استاندارد تفسیر قانون اساسی توضیح داده شده است.

در مقاله سوم، به‌طور خاص به تفسیر قانون اساسی در ایالات متحده آمریکا پرداخته شده است. در این مقاله مفصل که سرشار از جزئیات و شواهد تاریخی، نمونه پرونده و سوابق قضایی است، نویسنده استدلال کرده است که از رهگذر تفسیر قانون اساسی در ایالات متحده، این قانون در طول زمان اصلاح شده و ارزش‌های کلی جامعه که در قانون اساسی آمده است، با واقعیت‌های کمیت و اداره جامعه در جهان متغیر و پویا، تطبیق یابد.

در مقاله چهارم این مجموعه، نویسنده در قالب دو بخش کلی (با عناوین «مقایسه روش‌ها و فلسفه‌های تفسیری» و «تبیین تفاوت‌ها»)، به تبیین و توضیح و مقایسه تفسیر قانون اساسی در شش کشور ایالات متحده، کانادا، استرالیا، آلمان، و اتریش، پرداخته است.

در مقاله پنجم نویسنده به‌طور خاص بر نقش بی‌بدیل دیوان عالی آمریکا در تطور حقوق اساسی و تدریجاً نظام سیاسی ایالات متحده، متمرکز شده است. نحوه تعامل و اثرگذار بودن دیوان عالی به‌عنوان یک نهاد قضایی در بستر تاریخی آمریکا بر محیط سیاسی، اقتصادی و... بسیار قابل توجه و آموزنده است. این نکته قابل تأمل است که با وجود اینکه به‌نظر، نقش‌آفرینی قضاوت و به‌طور کلی نهاد قضایی، بر حوزه‌های غیرقضایی محدود بوده - و حتی توصیه به اعمال محدودیت‌های بیشتر در این زمینه می‌شود - چگونه قضاوت دیوان عالی در ایالات متحده با توسل به ابزارها و شیوه‌های تفسیر قانون اساسی، در مواردی به‌عنوان حافظان اصلی حقوق و آزادی‌ها، به ایفای نقش پرداخته‌اند. امید است این مجموعه که ثمره کار جمعی دوستان و همکاران گرانقدر است، مورد استفاده و توجه پژوهشگران، به‌ویژه در حوزه حقوق عمومی، قرار گیرد.

محمدحسین جعفری

زمستان ۱۳۹۵